

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет культури і мистецтв

Кафедра музичного мистецтва

Володимир Кучерук

«Дві українські колядки»

**(аранжування для оркестру народних
інструментів В. Кучерука),**

як репертуар

**для ОК «Вокально-оркестровий клас»,
«Методика і практикум роботи з музичним
колективом (за видами)» та ВК «Оркестрове
диригування», «Диригентська майстерність»**

Методичні рекомендації

Луцьк

Вежа-Друк

2025

УДК 78.031.4(072)
К 95

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету
імені Лесі Українки
(протокол № 7 від 19 березня 2025 р.)

Рецензенти:

Регуліч І. В. – начальник навчального відділу, кандидатка мистецтвознавства, викладач-методист, старший викладач кафедри музичного мистецтва Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради;

Шиманський П. Й. – доктор філософії, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музичного мистецтва Волинського національного університету імені Лесі Українки, голова Воо НВМС

Кучерук В. Ф.

К 95 «Дві українські колядки» (аранжування В. Кучерука), як репертуар для ОК «Вокально-оркестровий клас», «Методика і практикум роботи з музичним колективом (за видами)» та ВК «Оркестрове диригування», «Диригентська майстерність»: методичні рекомендації для самостійної роботи з обов'язкової ОК «Методика і практикум роботи з музичним колективом (за видами)», «Вокально-оркестровий клас» та ВК «Оркестрове диригування». – Луцьк : Вежа-Друк, 2025. – 26 с.

В методичних рекомендаціях запропоновано аранжування автором двох українських колядок для оркестру народних інструментів з рекомендаціями щодо їх виконання.

Рекомендовані здобувачам закладів вищої освіти спеціальності «Музичне мистецтво» при вивченні освітніх компонентів «Методика і практикум роботи з аматорським музичним колективом», «Оркестрове диригування», «Диригентська майстерність», «Оркестровий клас», «Основи перекладу та аранжування для інструментального ансамблю (оркестру)», а також працівникам закладів культури і мистецтв.

УДК 78.031.4(072)

© Кучерук В. Ф. 2025

© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2025

Зміст

Вступ. Колядки – як душа різдвяних свят в Україні	4
Методичні рекомендації	5
Партитура для оркестру народних інструментів «Дві українські колядки». Аранжування В. Кучерука.....	8
Список використаної літератури	25

Вступ

Колядки – як душа різдвяних свят в Україні

В українському календарному фольклорі колядки посідають одне з провідних місць (**КОЛЯДКИ** – різновид календарно-обрядового пісенного фольклору, що супроводжував зимовий обряд колядування ще з часів давньо-слов'янської спільноти.) [2], старовинна слов'янська обрядова пісня, яку виконують під час святкування Різдва Христового [6]. Колядки або їх теми використовували багато композиторів як в хоровій українській музиці (Ф. Акименко, Г. Гаврилець, П. Козицький, О. Кошиць, М. Лисенко, М. Леонтович та ін.), так і в інструментальній (В. Барвінський, В. Безкоровайний, В. Камінський, Л. Дичко та ін.). Безперечно – одним із шедеврів стали «Різдвяні симфонії» М. Скорика («Симфонія колядок») та І. Небесного («Різдвяні симфонізми»), що вперше прозвучали 19 січня 2020 р. в Національній Опері України у виконанні Національного симфонічного оркестру України під керівництвом диригента В. Сіренка. Ось як пише про цю подію ідейний натхненник цього мистецького проекту Іван Малкович: *« Я щасливий, що легендарний маестро Мирослав Скорик та його талановитий учень Іван Небесний відгукнулися на мою пропозицію і створили дві нові концертні симфонії. Одна класичніша, з широким "бетховенським" звучанням, а друга – Івана Небесного – легша, прозоріша, співзвучна за настроєм до американських різдвяних мелодій. І все вдалося понад усякі сподівання! А як може бути інакше, коли за роботу беруться Скорик і Небесний!...»* [1].

Методичні рекомендації

Диригентське мистецтво, як вид музичного виконавства, має розглядатися в комплексі знань, навичок та умінь, отриманих здобувачем вищої освіти у ЗВО за такими напрямками: теоретичний, практичний (вивчення основ техніки диригування на індивідуальних заняттях з диригування під безпосереднім керівництвом викладача та самостійної роботи здобувача), виконавський (виступи на екзаменах, концертах). [3, С. 3]

«Основною формою навчальної діяльності у підготовці керівника інструментального колективу є практичні заняття з ансамблем, на яких студенти набувають відповідних музично-виконавських умінь: читання з листа, самостійний аналіз ансамблевої партитури, визначення методів усунення недоліків звучання виконуваного твору та індивідуальні заняття, де студент працює з оркестровою партитурою, удосконалюючи техніку оркестрового диригування». [4, С.3] В нашому процесі навички самостійного опрацювання оркестрової партитури здобувач набуває протягом вивчення ОК «Методика і практикум з музичним колективом», «Вокально-оркестровий клас», ВК «Основи диригування», «Оркестрове диригування». Саме тому перед нами постає завдання удосконалення практичних навичок роботи здобувачами з інструментальним колективом, а саме – оркестром народних інструментів на основі запропонованого твору.

«Дві українські колядки» в аранжуванні автора методичних рекомендацій для оркестру народних інструментів створені у 2024 р. на основі того ж твору для ансамблю народних інструментів «Джерела» в інструментальному складі сопілка, баян, бандура, скрипка, контрабас (2009 р.), що увійшли в СД-диск «Різдвяні мелодії» (<http://www.quellen.org.ua/uk/music/album/7>) та репертуарний збірник «Різдвяні мелодії. Аранжування для інструментальних ансамблів та оркестрів народних інструментів» у 2022 р. [5, С. 37–43]. Згодом, у 2023 р., твір був відредагований для іншого інструментального складу – сопілка, бандура, скрипка, контрабас, фортепіано (<https://youtu.be/OqksksD7CCY>) .

Твір складається з двох колядок: «По всьому світу стала новина» та «Бог ся рождає, хто ж Го може знати!». Оркестровий склад: флейта, баян, гобой, труба in B, кобзи ритм та тенорові, бандури і струнно-смичковий квінтет (1-ші, 2-гі скрипки, альти, віолончелі, контрабаси). Розмір 4/4, тональність F-dur, темп першої колядки помірний – *Moderato*, другої – *Allegretto* (повільніше ніж *Allegro*).

Починається твір грою бандур **mp**, своєрідним вступом для головної теми в соло скрипки **mf**. У четвертому такті тему підхоплює гобой **mf**, а скрипка має підголосок. З шостого такту вступає баян та струнно-смичковий квінтет. У сьомому такті вступає флейта в унісон з першими скрипками. Закінчує це речення фразою труба у дев'ятому такті. Дії диригента – тактуючи чотиридольну схему невеликою амплітудою, згідно динамічного плану, показати вступи лівою рукою, у відповідності до долі, цим інструментам.

У 10 такті вступають у гру кобзи тенорові. 12 такт – готуємо й показуємо вступ трубі на першу долю, а у 13 на третю долю флейті й гобою. 14 такт – на фоні струнно-смичкової групи та баяна (**p**) тему проводять бандури. Вважаючи на кількість виконавців на цьому інструменті слід звернути увагу на регулювання загального динамічного плану, щоб було виразно чути тему. 16 такт – показуємо вступ для флейти, гобоя, які з першими скрипками мають закінчення теми. 17 такт – звертаємо увагу на показ з третьої долі **крещендо** та при **f** проводимо ще одне закінчення теми, показавши ще раз вступ трубі.

Друга колядка виконується у швидшому темпі, ніж перша. Тут слід відштовхуватися від технічної спроможності виконавців на бандурах, так як партія є технічно складною для виконання. Тож, показуємо вступ бандурам, які дають вже темпове настроювання для всього оркестру. У 23-му такті на фоні оркестрових «педалей» (2-і скрипки, альти, баян) флейта виконує тему, яку у 25-му такті продовжують перші скрипки. У 26-му такті на четверту долю показуємо вступ контрабасам і в наступному такті до гри долучаються кобзи. Далі – «переклички» теми в різних інструментів: гобой (28 т.), флейта (29 т.),

перші скрипки (30 т.), гобой на третю долю (31 т.), флейта на першу долю (32 т.), знову гобой на третю долю (32 т.). 33-34-і такти є закінченням першого варіанту теми другої колядки. З 35-го такту проводиться другий варіант теми, яка побудована у формі своєрідного канону. 35-й такт – на першу долю грає флейта, на третю гобой. У 37-му такті тему проводять перші скрипки на фоні підголосків дерев'яних духових інструментів. У 38-му такті потрібно чітко показати вступ контрабасам на «3-і» долю. Наступні такти знову побудовані на проведенні теми різними інструментами: флейта (39 т.), труба (40 т.), флейта+гобой (41 т.), перші скрипки (42 т.), альт+віолончелі+контрабаси (43 т.) і вступ флейти та гобоя в тому ж такті на третю долю, тема в гобоя (44 т.) та скрипки у 45-му такті. У 47-му такті вся струнно-смичкова група проводить тему з наступною передачею її у 48-му такті трубі (попередньо показавши вступ їй на третю долю в 47-му такті). Завершується твір усім оркестровим складом з невеликим темповим сповільненням в останньому такті.

Варто ще зазначити, що відповідні штрихи не проставлені в струнно-смичкової групи. Це обумовлюється тим, що концертмейстери груп мають проставити їх за погодженням з баченням керівника оркестру.

Дві українські колядки

Moderato

Аранжування
В. Кучерука

1

Флейта

Баян

Саксофон
сопрано

Труба

Кобзи
ритм

Кобзи
тенорові

Бандура

Скрипки 1

Скрипки 2

Альти

Віолончелі

Контрабаси

p

mp

Соло

mf

8

The musical score is arranged for a large ensemble. It begins with a first-measure rest for most instruments, except for the Bandura, which starts with a melodic line in the treble clef. The Flute, Saxophone, and Trumpet parts are marked with a piano (*p*) dynamic. The Violins and Double Bass parts have a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The score is divided into three measures, with a solo section for the first violin in the second measure. The key signature has one flat, and the time signature is 4/4.

4

mf

mf

f

Bci

mf

mf

mf

mf

mf

mf

8

This musical score page, numbered 10, features a piano accompaniment and a vocal line. The piano part is written for a grand piano with a treble and bass clef. The vocal line is written in a single staff with a treble clef. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 4/4. The score is divided into two systems. The first system contains measures 7 through 10. The second system contains measures 11 through 14. The piano accompaniment includes a variety of textures, from simple chords to more complex arpeggiated figures. The vocal line is primarily composed of whole and half notes, with some melodic runs. Dynamics such as *mf* (mezzo-forte) are indicated. A fermata is placed over the final note of the vocal line in measure 14. The page number 10 is centered at the bottom.

7

mf

10

10

11

mf

f

mf

f

f

mf

8

mf

Detailed description: This is a musical score for page 10, measures 1 through 3. The score is written for a piano and includes staves for Treble, Bass, and Piano. The key signature is one flat (B-flat). The time signature is 4/4. The score begins with a treble staff containing three measures of whole rests. The second staff contains three measures of chords: a triad of G2, B1, and D2 in the first measure; a triad of G2, B1, and D2 in the second measure; and a triad of G2, B1, and D2 in the third measure. The third staff contains three measures of whole rests. The fourth staff contains three measures of whole rests. The fifth staff contains three measures of whole rests. The sixth staff contains three measures of whole rests. The seventh staff contains three measures of whole rests. The eighth staff contains three measures of whole rests. The ninth staff contains three measures of whole rests. The tenth staff contains three measures of whole rests. The eleventh staff contains three measures of whole rests. The twelfth staff contains three measures of whole rests. The thirteenth staff contains three measures of whole rests. The fourteenth staff contains three measures of whole rests. The fifteenth staff contains three measures of whole rests. The sixteenth staff contains three measures of whole rests. The seventeenth staff contains three measures of whole rests. The eighteenth staff contains three measures of whole rests. The nineteenth staff contains three measures of whole rests. The twentieth staff contains three measures of whole rests. The twenty-first staff contains three measures of whole rests. The twenty-second staff contains three measures of whole rests. The twenty-third staff contains three measures of whole rests. The twenty-fourth staff contains three measures of whole rests. The twenty-fifth staff contains three measures of whole rests. The twenty-sixth staff contains three measures of whole rests. The twenty-seventh staff contains three measures of whole rests. The twenty-eighth staff contains three measures of whole rests. The twenty-ninth staff contains three measures of whole rests. The thirtieth staff contains three measures of whole rests. The thirty-first staff contains three measures of whole rests. The thirty-second staff contains three measures of whole rests. The thirty-third staff contains three measures of whole rests. The thirty-fourth staff contains three measures of whole rests. The thirty-fifth staff contains three measures of whole rests. The thirty-sixth staff contains three measures of whole rests. The thirty-seventh staff contains three measures of whole rests. The thirty-eighth staff contains three measures of whole rests. The thirty-ninth staff contains three measures of whole rests. The fortieth staff contains three measures of whole rests. The forty-first staff contains three measures of whole rests. The forty-second staff contains three measures of whole rests. The forty-third staff contains three measures of whole rests. The forty-fourth staff contains three measures of whole rests. The forty-fifth staff contains three measures of whole rests. The forty-sixth staff contains three measures of whole rests. The forty-seventh staff contains three measures of whole rests. The forty-eighth staff contains three measures of whole rests. The forty-ninth staff contains three measures of whole rests. The fiftieth staff contains three measures of whole rests. The fifty-first staff contains three measures of whole rests. The fifty-second staff contains three measures of whole rests. The fifty-third staff contains three measures of whole rests. The fifty-fourth staff contains three measures of whole rests. The fifty-fifth staff contains three measures of whole rests. The fifty-sixth staff contains three measures of whole rests. The fifty-seventh staff contains three measures of whole rests. The fifty-eighth staff contains three measures of whole rests. The fifty-ninth staff contains three measures of whole rests. The sixtieth staff contains three measures of whole rests. The sixty-first staff contains three measures of whole rests. The sixty-second staff contains three measures of whole rests. The sixty-third staff contains three measures of whole rests. The sixty-fourth staff contains three measures of whole rests. The sixty-fifth staff contains three measures of whole rests. The sixty-sixth staff contains three measures of whole rests. The sixty-seventh staff contains three measures of whole rests. The sixty-eighth staff contains three measures of whole rests. The sixty-ninth staff contains three measures of whole rests. The seventieth staff contains three measures of whole rests. The seventy-first staff contains three measures of whole rests. The seventy-second staff contains three measures of whole rests. The seventy-third staff contains three measures of whole rests. The seventy-fourth staff contains three measures of whole rests. The seventy-fifth staff contains three measures of whole rests. The seventy-sixth staff contains three measures of whole rests. The seventy-seventh staff contains three measures of whole rests. The seventy-eighth staff contains three measures of whole rests. The seventy-ninth staff contains three measures of whole rests. The eightieth staff contains three measures of whole rests. The eighty-first staff contains three measures of whole rests. The eighty-second staff contains three measures of whole rests. The eighty-third staff contains three measures of whole rests. The eighty-fourth staff contains three measures of whole rests. The eighty-fifth staff contains three measures of whole rests. The eighty-sixth staff contains three measures of whole rests. The eighty-seventh staff contains three measures of whole rests. The eighty-eighth staff contains three measures of whole rests. The eighty-ninth staff contains three measures of whole rests. The ninetieth staff contains three measures of whole rests. The ninety-first staff contains three measures of whole rests. The ninety-second staff contains three measures of whole rests. The ninety-third staff contains three measures of whole rests. The ninety-fourth staff contains three measures of whole rests. The ninety-fifth staff contains three measures of whole rests. The ninety-sixth staff contains three measures of whole rests. The ninety-seventh staff contains three measures of whole rests. The ninety-eighth staff contains three measures of whole rests. The ninety-ninth staff contains three measures of whole rests. The hundredth staff contains three measures of whole rests.

13

p

f

p

p

p

p

p

mp

This musical score is arranged for a multi-instrument ensemble. It consists of the following parts and staves:

- Staff 1 (Top):** Treble clef, key of B-flat major. It begins with a measure marked *mf* and a first ending bracket labeled "16".
- Staff 2:** Treble clef, key of B-flat major. It begins with a measure marked *mf*.
- Staff 3:** Treble clef, key of D major. It begins with a measure marked *f*.
- Staff 4:** Treble clef, key of D major. It begins with a measure marked *f*.
- Staff 5:** Treble clef, key of B-flat major. It begins with a measure marked *mf*.
- Staff 6:** Grand staff (treble and bass clefs), key of B-flat major. It begins with a measure marked *mf*.
- Staff 7:** Treble clef, key of B-flat major. It begins with a measure marked *f*.
- Staff 8:** Treble clef, key of B-flat major. It begins with a measure marked *mf*.
- Staff 9:** Alto clef, key of B-flat major. It begins with a measure marked *mf*.
- Staff 10:** Bass clef, key of B-flat major. It begins with a measure marked *mf*.
- Staff 11:** Bass clef, key of B-flat major. It begins with a measure marked *mf*.

The score includes various musical notations such as notes, rests, beams, and slurs. Dynamic markings (*mf* and *f*) are placed throughout the score to indicate volume changes. The key signature changes from B-flat major to D major in the third system.

This page of musical notation is divided into two systems. The first system consists of six staves. The top staff is a single melodic line in treble clef, starting with a measure number '19' and featuring a slur over a sequence of eighth notes. The second staff is a piano accompaniment in treble clef, showing chords and eighth-note patterns. The third staff is a vocal line in treble clef with a key signature of one sharp (F#). The fourth staff is another vocal line in treble clef with a key signature of one sharp, also featuring a slur. The fifth staff is a piano accompaniment in treble clef, mostly containing whole rests. The sixth staff is a piano accompaniment in bass clef, showing chords and eighth-note patterns. The second system consists of seven staves. The top two staves are vocal lines in treble clef with a key signature of one flat (Bb), featuring eighth-note patterns. The third staff is a piano accompaniment in treble clef. The fourth staff is a piano accompaniment in bass clef with a key signature of one flat, featuring a triplet of eighth notes. The fifth and sixth staves are piano accompaniment in bass clef, showing eighth-note patterns. The seventh staff is a piano accompaniment in bass clef, featuring a triplet of eighth notes. The page is numbered '14' at the bottom center.

Allegretto

22

f

mp

mf

mp

mp

25

mf

mp

f

mf

mf

8

Detailed description: This musical score page contains measures 25, 26, and 27. The first system (measures 25-26) features a treble clef staff with a melodic line starting on measure 25, a grand staff with piano accompaniment, and a 12/8 staff. The second system (measure 27) continues the melodic line in the treble clef and the piano accompaniment in the grand staff. Dynamics include *mf* (mezzo-forte), *mp* (mezzo-piano), and *f* (forte). A finger number '8' is indicated in the bottom left of the 12/8 staff in measure 27.

28

This musical score page contains measures 28, 29, and 30. It features a piano accompaniment and a vocal line. The piano part is written in a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one flat (B-flat). The vocal line is written in a single staff with a treble clef and a key signature of one sharp (F-sharp). The score includes various musical notations such as notes, rests, and slurs. The piano part has a complex texture with many sixteenth notes in the right hand and simpler rhythms in the left hand. The vocal line has a melodic contour with some grace notes. The page number 28 is located at the top left of the first staff.

31

31

This page of musical notation is divided into two main sections. The first section, spanning the first six systems, is a piano introduction. It begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 3/4 time signature. The piano part is written in a grand staff (treble and bass clefs). The right hand features a melodic line with eighth-note patterns and a triplet of eighth notes in the first measure. The left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. The second section, spanning the last four systems, is a vocal melody. It is written in a single treble clef staff with a key signature of one flat and a 3/4 time signature. The melody consists of a series of eighth notes, starting with a triplet in the first measure. The notation includes various musical symbols such as clefs, key signatures, time signatures, notes, rests, and slurs.

37

This musical score page contains measures 37 through 39. It features a piano accompaniment and a vocal line. The piano part includes a grand staff (treble and bass clefs) and a separate bass line. The vocal line consists of a single melodic line. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 4/4. Measure 37 shows the vocal line with a half note and a quarter note, and the piano with a half note and a quarter note. Measure 38 shows the vocal line with a half note and a quarter note, and the piano with a half note and a quarter note. Measure 39 shows the vocal line with a half note and a quarter note, and the piano with a half note and a quarter note.

40

8

43

tr~

The musical score is written for measures 43, 44, and 45. It features a vocal line, piano accompaniment, and guitar accompaniment. The key signature is one flat (B-flat). Measure 43 includes a trill (tr~) in the vocal line. The guitar part includes a 12-string section in measure 43.

tr

tr~

8

49. *rit.*

The musical score is written for 11 staves. The first four staves are for vocal parts (Soprano, Alto, Tenor, Bass). The next four staves are for piano accompaniment (Right Hand, Left Hand). The final three staves are for a basso continuo part. The key signature has one flat (B-flat). Measure 49 starts with a treble clef and a key signature of one flat. The piano accompaniment features chords and moving lines. The vocal parts have various melodic lines, some with slurs. The basso continuo part is in a lower register. Measure 50 continues the musical themes. The score ends with a double bar line.

Список використаних джерел

1. Іван Малкович запрошує на «Різдвяні симфонії» в Національній опері України. А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА. Веб-сайт. URL : <http://www.ababahalamaha.com.ua/uk/%D0%A0%D1%96%D0%B7%D0%B4%D0%B2%D1%8F%D0%BD%D1%96%D1%81%D0%B8%D0%BC%D1%84%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%97%D0%B2%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D0%B9%D0%9E%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8> (дата звернення: 20.01.2025).
2. Колядки. Енциклопедія сучасної України : веб-сайт. URL : <https://esu.com.ua/article-3174> (дата звернення: 22.01.2025).
3. Кучерук В. Ф. Педагогічна та організаційна майстерність. Методика і практикум роботи з аматорським музичним колективом (диригування оркестром народних інструментів) : хрестоматія з обов'язкової ОК «Педагогічна майстерність. Методика і практикум роботи з аматорським музичним колективом». Одеса : Олді+, 2023. – 230 с.
4. Кучерук В. Ф., Кучерук Н. П., Шиманський П. Й. Практикум роботи з інструментальним колективом : навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. С.3.
5. Кучерук В. Різдвяні мелодії. Аранжування для інструментальних ансамблів та оркестрів народних інструментів: репертуарний збірник. Херсон : Олді+ 2022. С. 37-43.
URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/20664>
6. Юцевич Ю. Музика. Словник-довідник. – Тернопіль : Навч. кн. – Богдан, 2003. С. 121.

Кучерук Володимир

«Дві українські колядки»

(аранжування В. Кучерука),

як репертуар для ОК «Вокально-оркестровий клас», «Методика і практикум роботи з музичним колективом (за видами)» та «Оркестрове диригування»: методичні рекомендації для самостійної роботи з обов'язкової ОК «Методика і практикум роботи з музичним колективом (за видами)», «Вокально-оркестровий клас» та ВК «Оркестрове диригування», «Диригентська майстерність»

Видання друкується в авторській редакції

Формат 60х84 1/16. Обсяг 1,51 ум. друк. арк., 1,38 обл.-вид. арк.

Наклад 300 пр. Зам. 31. Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. + 38 066 936 25 49).

Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.